

Competentieprofiel van de huisarts

HUISARTSOPLEIDING

NEDERLAND

Utrecht, 10-03-2023

Dit competentieprofiel is voor de huisartsopleiding van kracht per ingangsdatum van het Landelijk Opleidingsplan Huisartsgeneeskunde: Verantwoord vertrouwen. Tot die tijd geldt het competentieprofiel zoals opgenomen in het Landelijk Opleidingsplan met ingangsdatum 01 januari 2017

Dit document is een bijlage van het Landelijk Opleidingsplan van de huisartsopleiding.

COLOFON

Het competentieprofiel van de huisarts is gemaakt onder regie van de werkgroep Update Competentieprofiel van de huisarts. Aanleiding deze update is de revisie van het Landelijk Opleidingsplan Huisartsgeneeskunde (LOP). De werkgroep heeft, naast inbreng van de achterban van de werkgroepleden, inbreng gehad van:

- Patiëntenfederatie Nederland en de Patiënten Advies Raad RadboudUMC
- Projectgroep revisie LOP-HN
- Landelijke werkgroep EBM huisartsopleiding
- Landelijke werkgroep Duurzaamheid huisartsopleiding

Bij de update van het competentieprofiel zijn de volgende bronnen betrokken:

- Herijking kernwaarden en kerntaken 2019 (1)
- Aanbod huisartsgeneeskundige zorg 2022 (2)
- Raamwerk Medisch Leiderschap (3)
- Raamplan Artsopleiding 2020 (4)
- Het Opleidingscontinuüm: van student tot 1e of 2e lijnspecialist (5)
- Landelijk opleidingsplan Huisartsgeneeskunde 2016 en update 2023 (6)
- Kaderbesluit CGS (7)
- KNMG gedragscode voor artsen (8)

Samenstelling werkgroep

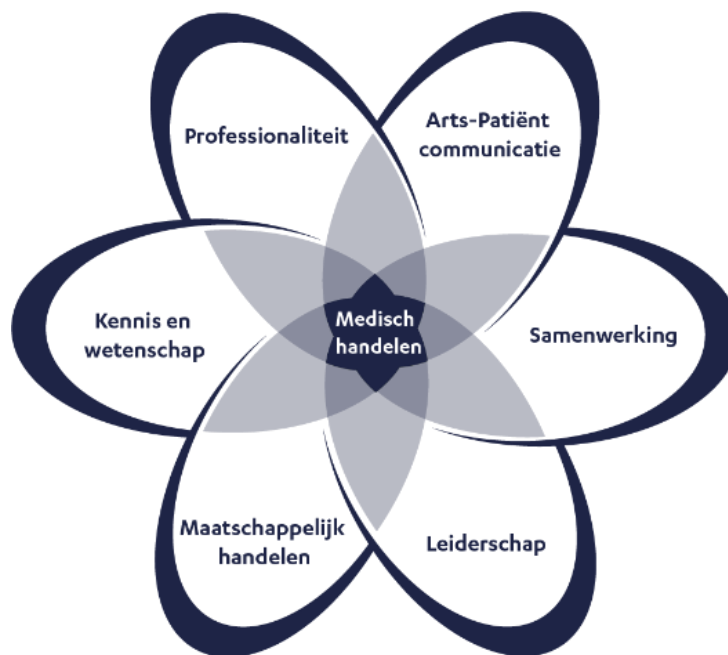
- dr. Judy van Es, Hoofd Huisartsopleiding Amsterdam UMC, locatie AMC
- Namens LHV: dr. Jenny Heering, huisarts en senior beleidsmedewerker
- Namens NHG: drs. Jessica Merkx, huisarts en wetenschappelijk medewerker, cluster Beleid, Kwaliteit en Implementatie
- Namens NHG: dr. Claudia Molema, beleidsadviseur, cluster Beleid, Kwaliteit en Implementatie
- Namens Lovah: drs. Astrid Drijkoningen, aios huisartsgeneeskunde
- dr. Bart Thoonen, kernteamlid projectgroep Revisie LOP-HN, voorzitter.

Voorwoord

Dit competentieprofiel beschrijft de voor de huisarts geldende competenties. Het competentieprofiel is in de regelgeving opgenomen en is richtinggevend voor de te ontwikkelen competenties tijdens en na de huisartsopleiding (7). Het competentieprofiel is gebaseerd op het algemene competentieprofiel dat door het College Geneeskundige Specialismen (CGS) is vastgesteld en opgenomen in het Kaderbesluit CGS (7).

Het competentieprofiel geeft aan over welke competenties de Nederlandse huisarts beschikt om het basisaanbod huisartsenzorg uit te voeren zoals beschreven in het 'Aanbod huisartsgeneeskundige zorg', aangevuld met de in 2019 herijkte kernwaarden en kerntaken (1, 2). De kernwaarden en -taken en de inhoud van de huisartsenzorg zijn door de beroepsgroep - de wetenschappelijk vereniging het Nederlands Huisartsen Genootschap (NHG) en de Landelijke Huisartsen Vereniging LHV) – vastgesteld en worden periodiek geactualiseerd.

De competenties in het competentieprofiel zijn ingedeeld volgens de competentiegebieden van het *CanMEDS Physician Competency Framework* van Royal College of Physicians and Surgeons of Canada (9). Centraal hierin staat het competentiegebied Medisch handelen. De andere 6 competentiegebieden zijn hieraan ondersteunend. Om het aanbod huisartsgeneeskundige zorg te kunnen uitvoeren is de beheersing van de Medisch handelen competentie in samenhang met de andere competenties vereist.

Figuur 1: Competentieprofiel – afbeelding gebaseerd op het CanMEDS Physician Competency Diagram met toestemming van Royal College of Physicians and Surgeons of Canada (9)

Bij de update zijn de volgende ontwikkelingen betrokken:

- afstemming op het Raamplan 2020;
- vertaling van de kernwaarde 'samen' naar inter- en intraprofessionele samenwerking;
- de huisarts als 'medisch generalist' en de grenzen van de huisartsgeneeskunde
- toenemende aandacht voor de bijdrage van de huisarts aan 'planetary health' binnen het vakgebied;
- toenemende aandacht voor leren innoveren
- toenemende aandacht voor digitalisering en e-health;
- toenemende aandacht voor diversiteit en inclusiviteit;
- toenemende aandacht voor brede gezondheidsconcepten;
- signalering van het belang van geïndiceerde en zorg-gerelateerde individuele preventie;
- toenemend belang van kwantiteit (van huisartsen) naast kwaliteit (de huisarts draagt actief bij aan instandhouding en aanwas van de beroepsgroep).

Ten opzichte van het vorige competentieprofiel is het competentiegebied 'Organisatie' conform het CGS kaderbesluit vervangen door 'Leiderschap' (7). De onderliggende onderwijskundige visie over het gebruik van dit competentieprofiel staat beschreven in het Landelijk Opleidingsplan Huisartsgeneeskunde en is daarmee geen onderdeel meer van dit competentieprofiel.

Leeswijzer

Ieder competentiegebied begint met een algemene beschrijving. Daarna volgt, in tabelvorm, een opsomming van de competenties die bij het betreffende gebied horen. De nummering achter de competenties (in de laatste kolom) verwijst naar de algemene competenties die gelden voor alle specialismen, zoals beschreven in het CGS kaderbesluit (7). Deze algemene competenties zijn geherformuleerd en/of uitgebreid naar de huisartsgeneeskundige context.

Competentiegebied 1: medisch handelen

Het medisch handelen van de huisarts omvat alle medische activiteiten die de huisarts ontplooit naar aanleiding van klachten, problemen en vragen over ziekte en gezondheid. In lijn met de kernwaarde 'Medisch generalistisch' staat dit competentiegebied centraal in het competentieprofiel.

De essentie van het medische handelen bestaat uit het differentiëren van de klacht naar aard en ernst en het beoordelen van de noodzaak van interventie, rekening houdend met de persoonlijke context van de patiënt. Vanuit een werkhypothese wordt een (behandel-)plan gegenereerd en het effect hiervan bewaakt. Aandacht voor de eigen verantwoordelijkheid en betrokkenheid van de patiënt bij de besluitvorming over het beleid zijn daarbij belangrijke uitgangspunten. Het basisaanbod huisartsgeneeskundige zorg, zoals vastgesteld door de beroepsgroep, is richtinggevend voor de inhoud van het medisch handelen (2).

Competenties

1.1 De huisarts	<p>levert op gestructureerde wijze eerstelijns zorg, bestaande uit:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Medisch generalistische zorg. De huisarts maakt gebruik van: probleemverheldering, anamnese, lichamelijk- en aanvullend onderzoek, signalering, voorlichting en advies, doelmatig voorschrijven, therapeutische vaardigheden, begeleiding en verwijzing. Dit doet de huisarts doelgericht op basis van de individuele hulpvraag, urgentie en contextfactoren. • Zorg coördinatie. De huisarts is adviseur en gids op medisch gebied • Terminaal-palliatieve zorg. De huisarts verleent, signaleert, anticipeert en coördineert zorg gericht op lichamelijke, sociale, psychische en existentiële behoeften van de patiënt en diens naasten. • Spoedeisende huisartsenzorg. De huisarts bepaalt middels triage of een vraag van de patiënt met spoed medische aandacht behoeft en bepaalt de noodzakelijke vervolgacties • Preventieve zorg: de huisarts signaleert en ondersteunt de noodzaak van geïndiceerde en zorggerelateerde individuele preventie 	a.i a.ii
1.2 De huisarts	<p>past het diagnostisch, therapeutisch, preventief en begeleidend arsenaal van het vakgebied doelgericht, duurzaam en op basis van wetenschappelijke kennis toe.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Maakt gebruik van de NHG-standaarden en relevante richtlijnen. • Onderbouwt keuzes op rationele wijze (klinisch redeneren). • Houdt rekening met de voorkeuren en belasting van de patiënt en de beschikbaarheid van zorgvoorzieningen bij de keuze van interventie(s). • Besluit in overleg met de patiënt en/of diens naasten tot afwachten, afzien, beperken of staken van behandeling waar van toepassing • Kan kritisch omgaan met kennissystemen ter ondersteuning (zoals bijv kunstmatige intelligentie). 	a.ii a.iii a.iv

Competentiegebied 2: Arts-patiënt communicatie

Dit competentiegebied omvat alle vormen van verbale en non-verbale communicatie tussen huisarts en patiënt tijdens elk patiëntencontact. De arts gebruikt communicatie voor het aangaan en onderhouden van een doeltreffende behandelrelatie met patiënten en hun naasten.

Communicatie met andere zorg- en hulpverleners valt onder competentiegebied Samenwerking.

Competenties

2.1 De huisarts	<p>bouwt een effectieve behandelrelatie met patiënten op:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Creëert een sfeer van vertrouwen. • Toont betrokkenheid en empathie in de relatie met patiënt (en naasten) • Legt daarmee de basis voor een duurzame vertrouwensrelatie 	b.i
2.2 De huisarts	<p>past communicatietechnieken en -middelen doelgericht toe:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Past zinsbouw en woordkeus aan op de individuele patiënt en diens context • Licht de opbouw van het consult helder toe en stelt grenzen • Zet communicatiemiddelen (bijv. e-mail, telefoon, videoconsult etc.) patiëntgericht in en houdt daarbij rekening met de mogelijkheden en vaardigheden van de patiënt • Exploreert het referentiekader van de patiënt door actief te luisteren en de hulpvraag te verhelderen • Geeft nadere toelichting, helpt informatie te ordenen verifieert systematisch of de informatie correct is begrepen • Brengt, waar nodig, gezondheidsrisico's die niet door de patiënt zelf worden aangedragen, ter sprake 	b.ii
2.3 De huisarts	<p>betreft de patiënt actief bij de besluitvorming:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nodigt de patiënt uit tot voorbereiding van het consult • Stimuleert de patiënt om te reageren op de werkhypothese en de geboden informatie • Adviseert de patiënt over mogelijke behandelingen en begeleidt het keuzeproses bij het opstellen van het behandelplan en het stellen van persoonlijke doelen • Houdt rekening met diversiteit en inclusiviteit • Betreft de contextvariabelen en gezondheidsvaardigheden van de patiënt bij het gezamenlijk opgestelde behandelplan • Bespreekt de uitvoerbaarheid en doelmatigheid van het voorgenomen beleid 	b.i b.ii b.iii

Competentiegebied 3: Samenwerking

Dit competentiegebied omvat alle beroepsmatige contacten en relaties binnen en buiten de eigen huisartsenvoorziening. Het participeren in een netwerk van functionele samenwerkingsrelaties en het optimaal gebruik maken van beschikbare expertises is essentieel voor het realiseren van effectieve en efficiënte zorg.

De huisarts vervult, waar nodig, een coördinerende, bewakende en bevorderende rol in het bieden van samenhangende en op de patiënt afgestemde medisch generalistische zorg.

Competenties

3.1 De huisarts	<p>zet samenwerkingsvaardigheden doelbewust in:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Gaat evenwichtig en constructief om met verschillende belangen in de samenwerking • Kiest vormen van communicatie en samenwerking die passen bij de situatie • Houdt zich in samenwerkingsverbanden aan de grenzen van het basisaanbod huisartsgeneeskundige zorg en van de eigen deskundigheid 	<p>b.iv c.i c.iii g.ii g.iii</p>
3.2 De huisarts	<p>draagt bij aan effectieve intra- en interdisciplinaire samenwerking, waaronder netwerkzorg:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Maakt optimaal gebruik van expertise binnen de eigen huisartsenvoorziening en in het netwerk van zorg- en hulpverleners om een patiënt heen • Investeert in, evalueert en onderhoudt zorgnetwerken • Maakt effectief gebruik van intercollegiale consultatie 	<p>c.i c.ii c.iii c.iv</p>
3.3 De huisarts	<p>verwijst doelmatig:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Houdt rekening met de urgentie van de klacht • Houdt rekening met de te verwachten meerwaarde voor de patiënt • Houdt rekening met de verhouding tussen inspanningen, kosten en te verwachten resultaat 	<p>c.i c.ii</p>
3.4 De huisarts	<p>gebruikt informatie- en communicatietechnologie ter bevordering van samenwerking binnen en buiten de praktijk:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Houdt een elektronisch medisch dossier bij conform de geldende richtlijn (ADEPD) • Verzamelt en deelt essentiële informatie die nodig is voor de zorg en begeleiding van de patiënt binnen de wettelijke regels en de kaders van het beroepsgeheim 	<p>b.iv</p>

Competentiegebied 4: Leiderschap

De huisarts handelt vanuit een visie op de zorg, gericht op een hoogwaardig en doelmatig gezondheidszorgsysteem, een optimale zorg en een continue professionele ontwikkeling van zichzelf en collega's (medisch leiderschap).

De huisarts neemt daarbij verantwoordelijkheid voor de eigen persoonlijke en professionele ontwikkeling (persoonlijk leiderschap).

De huisarts werkt samen met anderen aan continuïteit van zorg en bedrijfsvoering in de praktijk (organisatorisch leiderschap).

Competenties

4.1 De huisarts	toont medisch leiderschap: <ul style="list-style-type: none">• Kan verandering in de zorg, waaronder de organisatie van de zorg mogelijk maken op basis van een persoonlijke en een met anderen gedeelde visie• Zet zich in voor kwaliteit, instandhouding en aanwas van de beroepsgroep en de eerstelijns zorg	f.i
4.2 De huisarts	toont persoonlijk leiderschap: <ul style="list-style-type: none">• Reflecteert op en werkt aan de ontwikkeling van eigen houding en gedrag• Is een voorbeeld voor anderen, spreekt anderen aan, is zichtbaar en neemt verantwoordelijkheid	f.ii
4.3 De huisarts	toont organisatorisch leiderschap: <ul style="list-style-type: none">• Stuurt, coacht en verbindt anderen in het kader van coördinatie en taakdelegatie• Organiseert, evalueert en actualiseert processen cyclisch en periodiek (PDCA) ter verbetering en ontwikkeling van de zorgkwaliteit• Zet mensen en middelen duurzaam in• Draagt bij aan onderneming en innovatie• Stelt prioriteiten en grenzen in de organisatie van de praktijk om de kwaliteit van zorg te waarborgen	f.iii f.iv g.i

Competentiegebied 5: Maatschappelijk handelen

Dit competentiegebied omvat het maatschappelijk verantwoord uitoefenen van het beroep. De kern is het verlenen van doelmatige, voor iedereen toegankelijke zorg en het afwegen van de belangen van de patiënt tegen de belangen van andere hulpvragers en de maatschappij.

Competenties

5.1 De huisarts	bevordert de gezondheid van individuele patiënten in de leef- en werkomgeving: <ul style="list-style-type: none">• Is alert en reageert (pro)actief op determinanten van ziekte van de individuele patiënt.• Signaleert wanneer een collectieve (maatschappelijke) aanpak van een gezondheidsprobleem in de wijk nodig is• Geeft gezondheidseducatie aan individuele patiënten	e.i e.ii
5.2 De huisarts	handelt overeenkomstig de geldende wetgeving	a.iii e.iii
5.3 De huisarts	behartigt belangen van (toekomstige) patiënten n.a.v. incidenten in de zorg: <ul style="list-style-type: none">• Neemt passende correctieve- en/of preventieve maatregelen bij incidenten in de patiëntenzorg• Zorgt dat de patiënt toegang heeft tot informatie over de geldende klachtprocedures en -instanties	b.iv e.iv
5.4 De huisarts	handelt doelmatig met aandacht voor gezondheidsverschillen, een duurzame zorgsector en een gezonde leefwereld ('planetary health'): <ul style="list-style-type: none">• Kiest voor de meest duurzame behandeloptie bij gelijkwaardigheid van alternatieven (kosten, omgevingsbelasting, etc.)• Voorkomt onnodige diagnostiek, behandeling en verwijzing• Zet zich in voor inclusieve, laagdrempelig toegankelijk huisartsgeneeskundige zorg	e.ii

Competentiegebied 6: Kennis en wetenschap

Dit competentiegebied omvat het verwerven, toepassen en overdragen van wetenschappelijke kennis en van gemeenschappelijke en gesystematiseerde ervaringskennis. De huisarts neemt verantwoordelijkheid voor en draagt bij aan de ontwikkeling van het vakgebied door participatie in onderzoek, onderwijs en innovatie. De principes van 'Evidence-based medicine' (EBM) vormen hierbij de kern.

Competenties

6.1 De huisarts	<p>integreert de beschikbare wetenschappelijke kennis, de eigen klinische expertise en de wensen en voorkeuren van de patiënt bij het handelen in de praktijk:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Maakt gebruik van richtlijnen en kan daar waar nodig van afwijken • Kan wetenschappelijke kennis zoeken, op waarde schatten en gebruiken • Informeert, overlegt en weegt met de patiënt opties en wensen met betrekking tot (medisch) handelen (samen beslissen) 	a.ii d.i
6.2 De huisarts	<p>bevordert de ontwikkeling van nieuwe kennis en implementeert deze in de praktijk:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Maakt gebruik van praktijkdata om de zorg te verbeteren • Zorgt voor de implementatie van nieuwe kennis (bijvoorbeeld bij een nieuwe richtlijn) in de praktijkorganisatie • Weegt innovaties op wetenschappelijke wijze op toepasbaarheid in de praktijk • Kan structurele data verzamelen ten behoeve van onderzoek en scholing 	d.i d.ii
6.3 De huisarts	<p>bevordert de deskundigheid van studenten, aios, collegae en andere zorgverleners:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Coacht op leervragen en ontwikkelpunten • Draagt kennis aan bij uiteenlopende leersituaties • Kan een beargumenteerde en wetenschappelijk onderbouwde discussie voeren over het handelen in de praktijk en daarvan leren 	d.ii

Competentiegebied 7: Professionaliteit

Dit competentiegebied omvat het hanteren, bevorderen en onderhouden van de vakbekwaamheid, beroepsnormen en - attitude. Kern is het ontwikkelen van een professionele identiteit. Reflectie op de eigen competenties en het organiseren van feedback op het eigen handelen zijn hierbij essentiële vaardigheden.

Competenties

7.1 De huisarts	houdt persoonlijke en professionele rollen in evenwicht: <ul style="list-style-type: none">• Houdt een gezonde balans in betrokkenheid en distantie• Is zich bewust van de impact die houding en gedrag kunnen hebben op anderen en van de noodzaak om hier aandacht aan te geven	g.ii
7.2 De huisarts	werkt systematisch en doelbewust aan verbetering van het eigen beroepsmatig functioneren: <ul style="list-style-type: none">• Organiseert momenten voor feedback en reflectie• Stelt door middel van reflectie periodiek de persoonlijke leerbehoefte vast, neemt mede op basis hiervan deel aan deskundigheidsbevordering en evalueert het effect• Maakt eigen persoonlijk en professioneel handelen zichtbaar en bespreekbaar en stelt verbeterpunten vast op basis van de verkregen feedback, klachten en/of incidenten	d.iii g.iv
7.3 De huisarts	gaat binnen het kader van de beroepsethiek bewust om met voorkomende verschillen in normen en waarden: <ul style="list-style-type: none">• Is zich bewust van eigen grenzen, normen en waarden• Handelt conform de geldende beroepscode• Gaat respectvol om met verschillen in normen en waarden voor zover ze niet strijdig zijn met de geldende ethische – en medische gedragsregels	a.iii g.i g.iii g.iv

Literatuur

1. van der Horst H, Bont J, Broeders E, Buis S, van Dijk M, Jaspar G, et al. Toekomst huisartsenzorg: Herijking kernwaarden en kerntaken. 2019.
2. Aanbod huisartsgeneeskundige zorg 2022. Landelijke Huisartsen Vereniging; 2022.
3. Raamwerk Medisch Leiderschap. Enschede: Platform Medisch Leiderschap; 2015.
4. Laan RFJM, van de Pol M, Hacfoort M. Raamplan Artsopleiding 2020. NFU; 2020 28-05-2020.
5. Het opleidingscontinuüm van student tot 1e of 2e lijnsspecialist. NFU, DJS, PNN, LOVAH, VASON, SOON; 2022.
6. van der Post K, Reinders M, van de Vijver P, Nijveldt M. Landelijk opleidingsplan voor de opleiding tot huisarts [National Educational Program for GP-training] [Web document]. Utrecht: Huisartsopleiding Nederland; 2016 [Available from: https://www.huisartsopleiding.nl/images/opleiding/LOP_huisartsgeneeskunde_instemming_CGS_19112016_inclusief_5_bijlagen.pdf].
7. Kaderbesluit CGS, (2019).
8. KNMG - Gedragscode voor artsen. KNMG; 2022.
9. Het competentieprofiel is ontleend aan en een aanpassing van: Frank, JR, Snell L and Sherbino J eds. The CanMEDS 2015 Physician Competency Framework. Ottawa: Royal College of Physicians and Surgeons of Canada; 2015. Adopted and adapted with permission. [Beschikbaar via: <https://www.royalcollege.ca/rcsite/canmeds/canmeds-framework-e>].